

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

נח

(חלק ב שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת נח, כה תשרי — א' מרחשון, ה'תשפ"ה (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2024

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

נח ב

פשוטו של מקרא, ווערט עס באַוואָרנט אין פירוש רש"י; און דאָרטן וואו ער שרייבט ניט קיין פירוש (און זאָגט ניט „לא ידעתי" וכיו"ב), איז דאָס אַן ענין וואָס איז מובן מעצמו – אָדער פון דעם פסוק גופא, אָדער פון די כתובים צי פירושי רש"י שלפני פסוק זה.

לפי זה דאָרף מען פאַרשטיין: דאָס וואָס דער סך־הכל בכתוב פון נח'ס יאָרן שטימט ניט מיט מספר שנותיו שלפני ושלאחרי המבול (וואָס דאָס איז מכריח צו זאָגן אַז „שנת המבול אינה עולה מן המנין") איז אַ סתירה גלוי בפשטות הכתובים¹¹ – און רש"י באַוואָרנט עס ניט בפירושו על התורה?

מ'קען ניט זאָגן, אַז רש"י האַלט אַז בפשטות, איז „שנת המבול אינה עולה מן המנין"¹² – אדרבא דאָס איז אַ חידוש גדול און רש"י וואַלט עס געדאַרפט שרייבן בפירושו. ובפרט אַז אין דעם חשבון פרטי ווערט שנת המבול יע גע־רעכנט אין דער תורה, כנ"ל: פריער

א. אויפן פסוק: „ונח בן שש מאות שנה והמבול ה' מים על הארץ", שטייט אין מדרש², אַז „שנת המבול אינה עולה מן המנין", ד. ה. (ווי מפרשים זאָגן³), אַז דער מבול־יאָר ווערט ניט צוגערעכנט „לשנותיו של נח", ווי מיר זעען – „כשהקב"ה מונה שנותיו של נח אינו מונה שנת המבול. שאתה מוצא שנת חי ט' מאות ונ' שנה ואחת עם שנת המבול, שכן הוא אומר ונח בן שש מאות שנה והמבול ה', משמע שהמבול ה' לאחר שש מאות שנה, דכתיב⁵ ויהי באחת ושש מאות שנה (ג') חרבו המים, וכתיב⁶ ויחי נח אחר המבול שלש מאות (ג') וחמישים שנה", וכתיב⁷ ויהי כל ימי נח (אשר חי⁸) תשע מאות שנה וחמישים שנה, וה' לו לומר תשע מאות שנה וחמישים ואחת שנה – אלמא שאין שנת המבול עולה למנין שנותיו" (און מ'איז מסביר דעם טעם הדבר, „ולפי שהיתה שנת צרה לא עלתה לו שנת המבול למנין שנותיו").

שוין גערעדט כמה פעמים⁹, אַז דערפון וואָס רש"י זאָגט בכמה מקומות בפירושו על התורה¹⁰ דעם אויסדרוק „לא ידעתי" וכיו"ב, איז מוכח, אַז אין יעדן אָרט וואו ס'איז פאַראַן אַ שוועריקייט אין

11 ודוחק גדול לפרש מ"ש „אחר המבול" – אחר תחלת המבול (ע"ד הפירוש שהובא באבן עזרא (פרשתנו י, כא) עה"פ (יא, י) „שנתיים אחר המבול"), או אחר מ' יום שה' המבול (פרשתנו ז, יז. וראה לקו"ש שבערה הבאה) – כי בפשטות, „ויחי נח אחר המבול" כאן היינו חיינו לא בתיבה. עכ"פ בסמיכות להציווי בתחלת הסיפור: צא מן התיבה.

12 ואף שפירש רש"י (פרשתנו ת, כב) „שלא שמשו המזלות" („כל ימות המבול"), מ"מ [נוסף על המבואר במ"א (לקו"ש ח"י ע' 21) ע"ד הפשט אין הכוונה בזה לכל שנת המבול (וראה יריעות שלמה (מהרש"ל) לפרש"י שם), הרי גם אם כוונתו לכל השנה] אינו מובן מדוע לא תהא שנה זו נמנית לשנותיו של נח, ובפרט שבכתוב מפורש (כבפנים) ששנה זו נמנית לו.

1 פרשתנו ז, ו.
2 ב"ר פל"ב, ו. ירושלמי ריש ר"ה.
3 רש"י ומת"כ לבר"שם. וראה גם צרור המור פרשתנו ז, יא.
4 לשון רש"י לבר"שם.
5 פרשתנו ה, יג.
6 שם ט, כח.
7 שם, כט.
8 תיבות אלו ליתא בכתוב.
9 ראה לקו"ש ח"י ע' 13. ובכ"מ.
10 נסמנו בלקו"ש ח"ה ע' 1 בשהו"ג להערה 2. ועוד.

[אָדער עס מיינט (כדיוק לשון הכתוב – והמבול ה' – לשון עבר), אַז ווען נח איז געווען אַ „בן שש מאות שנה“ איז דער מבול שוין געווען (פון פריער)].

וכמו"כ אין דעם פסוק „ויהי באחת ושש מאות שנה גו' חרבו המים“ מיינט עס (ניט פולע 601 יאָר, נאָר) אין אָנהויב זעקס הונדערט און איינס, ד. ה. 600 מיט אַ מקצת¹⁶.

ווען עס קומט אָבער צום סך־הכל פון מנין שנותיו של נח, רעדט די תורה וועגן שנים שלמות, און רעכנט ניט די מקצת שנה אַלס שנה שלימה; במילא קומט אויס, אַז שני חיי נח זיינען 950 שנה (600 (ומקצת) ביז לאחרי המבול, און 350 נאָכן מבול).

ג. דער ביאור איז אָבער לכאורה ניט מספיק:

אויפן פסוק¹⁷ „כי לימים עוד שבעה גו'“ זאָגט רש"י: „צא וחשוב שנותיו של מתושלח ותמצא שהם כלים בשנת ת"ר שנה לחיי נח“ – וואָס דער חשבון איז: מתושלח האָט געלעבט תשע מאות וששים ותשע שנה¹⁸; און היות אַז מתושלח איז אַלט געווען קפ"ז שנה כש־הוליד את למך¹⁹ און למך איז אַלט געווען קפ"ב שנה כשהוליד את נח²⁰ (צו־

שנה שלמות (וילך לא, ב וברש"י שם), בז' באדר לפני הכניסה לארץ (רש"י בשלח טו, לה) ונמצא, שביצ"מ (ט"ו ניסן – מ' שנה לפני²¹) ה' משה קצת יותר משמונים שנה שלמות. ומכיון שכל מכה (לבד מכת בכורות) היתה „משמשת רביע חדש וג' חלקים ה' מעיד ומתרה בהם“ (רש"י וארא ז, כה), הרי בעמדו לפני פרעה קודם עשר המכות ה' בן ע"ט שלמות ופחות מחצי שנה.

(16) ע"ד פירוש הגמרא – ר"ה י, ב.

(17) ז, ד.

(18) בראשית ה, כז.

(19) שם, כה.

(20) שם, כח.

שטייט¹³ אַז דער מבול האָט זיך אָנגע־הויבן „בשנת שש מאות שנה לחיי נח“, און דערנאָך שטייט¹⁴ „באחת ושש מאות שנה גו' חרבו המים“.

ב. מען קען דאָס מבאר זיין:

אין פסוק שטייט¹³ „בשנת שש מאות שנה לחיי נח גו' נבקעו גו'“. וואָס דער פירוש הפשוט פון „בשנת“ איז – אין (מיטן) דעם יאָר; ובמילא קען מען לער־נען, אַז „בשנת שש מאות גו' נבקעו גו'“ איז געווען בתחלת השנה, ד. ה. אַז אַריינגייענדיק אין דעם יאָר זעקס הונ־דערט לחיי נח, ווען ער איז אַלט געווען תקצ"ט שנה מיט אַ מקצת, האָט זיך אָנגעהויבן דעם מבול¹⁴.

און וויבאָלד דער פסוק איז מדייק „בשנת שש מאות שנה גו'“, איז דאָס מכריח צו זאָגן, אַז אויך דאָס וואָס עס שטייט „ונח בן שש מאות שנה והמבול ה' מים על הארץ“, מיינט – ווען ער איז אַריין אין דעם יאָר זעקס הונדערט¹⁵

(13) פרשתנו ז, יא.

(14) ואין להקשות מפרש"י פרשתנו י, כא) „בן ת"ק שנה ה' נח כשהתחיל להוליד והמבול ה' בשנת שש מאות שנה נמצא שהגדול בבניו ה' בן מאה שנה“ (וראה גם רש"י בראשית ה, לב, ו, ג) – כי אפ"ל ד' „בן ת"ק שנה“ (בראשית ה, לב) היינו כשנכנס לשנת ת"ק שלו (כדלקמן) במש"נ „ונח בן שש מאות“). ועוד ועיקר: מפרש"י בראשית שם („כדי שלא יהא יפת הגדול שבבניו ראוי לעונשין לפני המבול“) מוכרח, דכשהגיע המבול עדיין לא הגיע לעונשין, לבן מאה [ולשון רש"י בפרשתנו שם „בן מאה שנה“ (ועד"ז בבראשית ו, שם) עכצ"ל שהכוונה בשנת המאה שלן].

(15) ובלאו הכי מוכרח לומר ש„בן . . שנה“ יכול להתפרש גם כשאין לו עדיין מספר זה של שנים שלמות – ממש (וארא ז, ז), „ומשה בן שמונים שנה גו' בדברם אל פרעה“ – שהכוונה בזה היא שנכנס לשנת פ' שלו, כי משה מת בן מאה ועשרים

(*) ועיין ה'ל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"א בקו"א (קרוב לסופו).

שנים הרקיע מתמוטט כשם שעשה בימי המבול". וואָס דער חשבון פון „אלף ותרנ״ו שנים" איז דער סך הכל פון די שנות הולדת פון די אויסגערעכנטע דורות שמאדם עד נח –

אַבער אויב מ'וועט לערנען כדלעיל, אַז אין די מספרי השנים זיינען דאָ שיירים וואָס ווערן ניט גערעכנט, וועט אויסקומען, אַז ביי יעדערן פון די עשרה דורות איז דאָ אַ עודף פון אַ געוויסן זמן (טעג, וואָכן, חדשים) וואָס ווערט ניט גערעכנט אין מספר הכללי פון די שנים; ולכאורה הסברא נותנת אַז במשך פון עשרה דורות שחאריכו ימים האָט זיך פון די אַלע עודפים אָנגעזאַמלט מער ווי די טעג פון איין יאָר (עכ"פּ), אַזוי אַז דער סך־הכל באַטרעפט ניט אלף ותרנ״ו שנים נאָר מער (אלף ותרנ״ז שנים).

ד. לכאורה וואָלט מען געקענט לער־נען, אַז דער סך הכל חשבון פון „אלף ותרנ״ו שנים" איז ווייל „שנות האנשים מניין למנין שנות עולם" (בלשון רש"י אין פ' כי תשא²²) – ד. ה. אַז מען ציילט אַ סך הכל פון שנות האנשים איז עס ניט לויט זייערע יאָרן נאָר לויט שנות עולם.

עס איז אַבער אַ דוחק גדול צו לערנען אַז רש"י נעמט אָן דעם פירוש בפרשתנו, ניט שרייבנדיק דאָס בפירוש, ווייל לפי פשוטו של מקרא איז דאָס אַ חידוש גדול²³, אַז ווען תורה רעכנט

זאַמען: „ס"ט שנה), קומט אויס, אַז „שנותיו של מתושלח (תתקס"ט שנה) . . כלים בשנת ת"ר שנה לחיי נח" (ת"ר און „ס"ט איז – תתקס"ט).

און וויבאַלד אַז מיתת מתושלח איז געווען קודם המבול, קומט אויס, אַז „בשנת ת"ר שנה לחיי נח ג' נבקעו גו" מיינט נאָך דעם ווי נח איז שוין אַלט געווען ת"ר שנה.

בפשטות וואָלט מען דאָס געקענט פאַרענטפערן: די מספרי השנים ווען יע־דערער האָט מוליד געווען את בנו (קפ"ו וקפ"ב וכיו"ב) מיינט עס ניט אַז אין דעם טאַג וואָס ער איז אַלט געוואָרן דעם מספר פון יאָרן איז הוליד

[וואָס לפ"ז וועט אויסקומען, אַז שת און אנוש און די „דורות" שלאחריהם – ביי וועמען עס שטייט „ויחי . . שנה ויולד" – איז יעדער פון זיי געבאָרן געוואָרן גענוי דעם זעלבן טאַג ווען זיין פאָטער איז געבאָרן געוואָרן, דהיינו, אַז זיי זיינען אַלע געבאָרן געוואָרן (ביום הולדתו של אדם – בראש השנה!)]

נאָר דאָס מיינט, אַז נאָכדעם ווי זיי האָבן געהאַט דעם מספר יאָרן, איז אין משך פון דעם יאָר הולידו.

במילא וועט אויסקומען, אַז וויבאַלד די קפ"ז שנה פון מתושלח בהולידו את למך און די קפ"ב שנה פון למך בהולידו את נח זיינען מיט שיירים, איז בצירוף פון די שיירים מיט דער מקצת פון שנת ת"ר שנה לחיי נח – קומט צוזאַמען אויס אַ גאַנצער יאָר, וואָס איז משלים שנותיו של מתושלח.

עס בלייבט אַבער ניט גלאַטיק:

בנוגע דעם חטא פון דור הפלגה, זאָגט רש"י²¹, „אמרו אחת לאלף ותרנ״ו

(22) ל, טז. וראה השקו"ט בזה באריכות במפרשי רש"י שם.

(23) ברא"ם תשא שם, ש"ממה שכתוב בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני . . וכתוב ויהי באחת ושש מאות שנה בראשון באחד לחדש . . היא ראי' ששנות נח הן מתשרי, שאין סברא לומר שבר"ה נולד נח" – אבל [נוסף על מ"ש בגו"א שם „דשמא נח נולד באלול" (ורק „מן הגמרא דבפ"ק דר"ה יש ראי' דאמר התם שיום אחד בשנה חשוב שנה כר" – גו"א שם), הרי"ן ע"פ פשוטו של מקרא

(21) פרשתנו יא, א.

רעכנט אויס ביי יעדערן (פון די „דורות“) זיין גיל ביים געבורט פון זיין זון – דלכאורה, למאי נפק"מ? – איז, כדי מען זאָל וויסן ווען די פאַרשידענע מאורעות שבתורה האָבן פאַסירט.

ועפ"ז (אַז דער מספר השנים וואָס שטייט בקשר להולדת הדורות, איז (בעיקר) צו לאָזן וויסן דעם גענויעם מנין לשנות עולם) – קען מען זאָגן, אַז דער מספר הכתוב בתורה (ביחס צו דער הולדה פון דעם איש פרטי) קען האָבן אַן אונטערשייד פון קאַרגע צוויי יאָר: כמעט דעם גאַנצן יאָר ווען ער דאַרף אַלט ווערן כך וכך שנה און אויך כמעט דעם גאַנצן יאָר נאָכדעם ווי ער איז שוין געוואָרן אַלט דעם מספר יאָרן [לדוגמא: קפ"ז שנה (אין פסוק הנ"ל – „ויחי מתושלח שבע ושמונים שנה ומאת שנה“) קען מיינען ווען ער האַלט בתחלת שנה הכניסה צו קפ"ז (קפו שנה ומקצת), און אויך ווען ער האַלט שוין בסיום היציאה לגמרי פון קפ"ז (קפח שנה חסר מקצת)].

און כאָטש אַז לפי זה קען מען ניט וויסן דעם גענויעם זמן ההולדה פון אַ איש פרטי – איז עס אָבער מועיל צום עיקר המכוון: צו וויסן דעם מספר פון שנות עולם, ווייל דער סך־הכל פון די אַלע מספרי השנים איז מתאים צו מנין שנות עולם, חסר או יתר מקצת שנה.

ז. דער טעם הפנימי דערפון וואָס תורה איז מדייק בנוגע צו מנין שנות עולם, וועט מען פאַרשטיין בהקדם וואָס עס שטייט אין מדרש²⁸, אַז איינע פון די מעלות פון אידן וועלכע „עקילס“ (אַ גוי) האָט גערעכנט (אַלס אַ טעם אויף זיין רצון להתגיר), איז – „הקטן שבהם יודע . . . כמה יש משנברא העולם“.

שנות חייו פון איין מענטשן מיינט מען ניט זיינע יאָרן נאָר שנות עולם!²⁴

ה. והביאור בזה:

אין דרך הפשט, ווען תורה זאָגט אַז פלוני איז אַלט כך וכך יאָרן (ניט ע"ד הלשון „בן מאה ועשרים שנה אנכי היום“²⁵), מיינט עס מספר שנותיו בערך – מעגלעך עלטער אָבער ווייניקער ווי מיט אַ האַלב יאָר, אָדער אינגער מיט אַזאַ זמן, ווייל בפשטות איז אזלינג בתר רובא אויך פון אַ יאָר.

און דערמיט איז נאָך מער גלאַטיק דער חשבון פון „אלף ותרנ"ו שנים“²⁶. וואָרום על דרך הרגיל קען מען אָננע-מען, אַז כשם ווי עס זיינען געווען אַזעלכע „דורות“ וואָס ביי זיי איז דאָ עוד פון ימים וועלכע זיינען ניט אַריין אין מספר השנים הכתוב בתורה – אַזוי זיינען געווען אַזעלכע וואָס ביי זיי איז דער חסרון פון ימים (או חדשים) ניט ניכר אין סכום השנים וואָס שטייט אין תורה – אַזוי אַז בסך־הכל וועט דער מספר זיך בערך אויסגלייכן (מיט שנות עולם)²⁷.

ו. ויש לבאר עוד בזה (אלא שאינו כ"כ ע"ד הפשט), ובהקדים:

דער טעם בפשטות פאַרוואָס תורה

השנים שבכתובים אלו הן שנותיו של נח, אבל החדשים הם לפי סדרם בשנות עולם (פרש"י נח ז, יא).

(24) כמ"ש ברמב"ן ר"פ תשא.

(25) וילך לא, ב. פרש"י שם.

(26) ועפ"ז יומתק עוד יותר הביאור דלעיל (סעיף ג) ב„שנותיו של מתושלח . . . כלים בשנת ת"ר שנה לחיי נח“ – כי אפ"ל ששנותיו (תתקסט) לא היו שלמות אלא תתקסח ויותר ממתצה.

(27) ובפרט שמלשון רש"י הנ"ל (סעיף ג) „צא

וחשוב שנותיו כו" משמע, שלא נתקבץ עודף (או חסרון) יותר משנה [שלכן הסך־הכל דמספרי שנות הולדת הדורות מתאים עם המנין לשנות עולם].

(28) שמו"ר פ"ל, יב.

בידיעה ברורה. וע"ד מארז"ל³⁰ אינה דומה שמיעה לראי, אַז הגם ער איז זיכער אַז דאָס וואָס ער הערט איז אמת, איז עס אָבער ניט גלייך צו דער התאמת-תות ווי זי איז דורך ראי'.

און דאָס איז דער אויפטו אין דעם וואָס „הקטן שבהם יודע . . כמה יש משנברא העולם“ – די אמונה (כולל שורשה (כנ"ל) – בבריאת העולם) איז ביי אים אַ ידיעה ברורה, ער ווייס דעם (גענויעם³¹) זמן ווען דער אויבערשטער האָט באַשאַפן די וועלט.

ומטעם זה איז תורה מאריך (במספרי שנות הדורות) להשמיענו בדיוק דעם מספר פון שנות עולם.

(ממכתבי סיון תשמ"א)

וויבאַלד אַז די מעלות פון אידן וואָס ער האָט גערעכנט האָבן אים געבראַכט צו וועלן זיך מגייר זיין, איז פאַרשטאַנ-דיק, אַז זיי זיינען ניט מעלות אין גודל החכמה פון אידן, נאָר מעלות וואָס זיינען פאַרבונדן מיט דת ישראל.

איז דער ביאור בזה:

די אמונה אין חידוש העולם איז איינע פון די יסודות פון תורה, ובלשון הרמב"ן²⁹: „כי הוא שורש האמונה ושאינו מאמין בזה וחושב שהעולם קדמון הוא כופר בעיקר ואין לו תורה כלל“. אין אמונה גופא זיינען אָבער פאַראַן כמה דרגות: עס קען זיין אַז איינער איז אַ מאמין באמונה שלימה, און דאָך פעלט ביי אים די קלאַרקיט דערפון, ס'איז ניטאָ ביי אים די אמונה

30) ראה מכילתא יתרו יט, ט.

31) הביאור בזה – ראה לקו"ש ח"י ע' 185.

29) ר"פ בראשית.

